

مرحله حساس بازی روسیه و آمریکا بر سر ایران

سرپیس روسیه/خبرگزاری آران

خبرگزاری آران / سرپیس آذربایجان :

نویسنده : مینا علی اسلام

روسیه در تاریخ روابط خود با غرب پس از دوران جنگ سرد نشان داده که مسائل ایران با اهمیت ویژه ای که برای آمریکا و اروپا دارد، می تواند موضوع یا فرصت مساعدی برای بازی بر سر کسب منافع بیشتر باشد. از سوی دیگر ایران با همه قابلیت ها و ویژگی های منحصر به فردش عرصه ای طلایی برای حضور و فعالیت روس ها در بخش های مختلف بوده و مزیت های فراوانی را به سوی مسکو به وجود آورده است.

ایران برای روسیه تاکنون این نقش را حفظ کرده و فرصت بازی با غرب را به این کشور داده است، اما منافع حرف نخست را در تصمیم گیری های کرملین می زند. اگر این منافع حکم به نزدیکی مقطعی یا دائمی با غرب کند، مقامات روس به این سمت گرایش می یابند و اگر دوری از آمریکا و غرب، تاکید بر استقلال رای در تصمیم گیری پیرامون مسائل ایران یا حتی نزدیکی چشم گیر به تهران منافع بیشتری را متوجه روسیه کند، طبعاً این جهت گیری ها را انتخاب خواهد کرد.

حالا این ایران است که با سکوت در مقابل دیپلماسی جامعه جهانی و ابهام آفرینی در ابعاد مختلف موضوع هسته ای اش، پای منافع مسکو را در نزدیکی به تهران بسته و کرملین را به واکنش واداشته است. برخی تحلیل گران مسکو را نگران هدر رفتن فرصت های نهفته در همکاری با غرب می بینند، برخی دیگر واکنش مسکو در نزدیکی با آمریکا را نتیجه بی اعتمادی تهران به روسیه برای انتقال اورانیوم کمتر غنی شده به این کشور می دانند.

برخی معتقدند که کرملین از همکاری در فعالیت های هسته ای ایران سودی نداشته و با آشکار شدن تاسیسات هسته ای قم حتی در مظان اتهام پنهان کاری قرار گرفته است. عده ای نیز بی اطلاعی مسکو از تاسیسات جدید قم را زمینه ساز بی اعتمادی روسیه به تهران در روند همکاری های هسته ای دو کشور می دانند.

صرف نظر از دلایلی که مسکو را به بررسی همراهی بیشتر با غرب و سخت گیری بیشتر در قبال ایران وا داشته است، باید گفت که اکنون رئیس جمهور روسیه بر خلاف تصور مقامات ایران نگاه مثبتی به روند برنامه های هسته ای تهران ندارد و زمان زیادی باقی نیست که او و دیگر تصمیم گیران کرملین به جمع ناامیدشدگان غربی -در مورد ایران- بپیوندند.

چند روز پیش وزیر امور خارجه فرانسه از پاسخ مثبت ایران به پیشنهاد آژانس اظهار ناامیدی کرد، پیش از او افراد زیادی در داخل نهادهای تصمیم گیری ایالات متحده آمریکا نسبت به پاسخ ایران و عملکرد مثبت این کشور در همکاری با جامعه جهانی و بهره گیری از ظرفیت های دیپلماسی قطع امید کرده بودند. بریتانیا و آلمان هم چندان نظر مساعدی در این خصوص ندارند و بعضاً پیشنهادهای تندی علیه ایران مطرح می کنند.

اما روسیه و چین همه روزنه های امید را مسدود شده نمی دانستند، هنوز چین موضعی همراه با غرب و مخالف با ایران اعلام نکرده و پیش بینی می شود با توجه به روند رو به رشد مخالف های آمریکا و چین در موضوعات مختلفی چون تعامل اقتصادی با ایران، مسائل حقوق بشری و اخیراً مسائل تجاری همچون تعیین نرخ برابری ارزهای دو کشور، پکن همچنان موضعی متفاوت با دیگر اعضای گروه 5+1 در مورد برنامه هسته ای ایران داشته باشد. همراهی با غرب برای پکن به معنای همراهی با امریکاست در حالی که این دو کشور در ابعاد مختلف رقیب یکدیگر شناخته می شوند.

اما روسیه شرایطی متفاوت با چین دارد. برای مسکو بازی با غرب بر سر ایران همواره دارای مزیت های قابل توجهی بویژه با توجه به همسایگی دو کشور بوده در حالی که امروز تصمیم گیران در مسکو باید دقت بیشتری به تحولات ایران و شرایط بین المللی و منطقه ای داشته باشند.

تهران با عدم پاسخ به پیشنهاد آژانس که البته ابتدا از سوی واشنگتن مطرح شد، فرصت بهره برداری های سیاسی، اقتصادی، فنی و حتی نظامی را از مسکو محروم ساخته است. ضمن آن که باور غرب را درغیر صلح آمیز بودن فعالیت های هسته ای ایران نیز تقویت کرده است. این شرایط مسکو را به چاره اندیشی وا داشته و همکاری با آمریکا می تواند گزینه مناسبی باشد. البته تاریخ نشان داده که همکاری روسیه و آمریکا می تواند راهکاری مقطعی برای دو کشور در راستای منافع بیشتر باشد؛ همان طور که اوپاما با به تعلیق درآوردن استقرار سیستم دفاع موشکی در اروپای شرقی زمینه جلب نظر و رضایت مسکو در همراهی بر سر ایران را فراهم ساخت اما بطور کامل این برنامه را از دستور کار خارج نکرد. اقدام متقابل مسکو در به تعلیق درآوردن استقرار سیستم موشکی اسکندر نیز در همین چارچوب قابل بررسی است.

در تازه ترین تحول میان مسکو و واشنگتن بر سر ایران، روسای جمهور دو کشور در حاشیه نشست آسیا-اقیانوسیه در سنگاپور تاکید کردند که فرصت ایران برای پذیرفتن

پیشنهادهای مذاکره کنندگان بین المللی پیرامون برنامه هسته ای این کشور در حال پایان است.

اهمیت سخنان جدید روسای جمهور روسیه و آمریکا در مورد ایران این است که دو طرف از برخورد ایران ناراضی بوده و گزینه های دیگری غیر از دیپلماسی را قابل بررسی عنوان می کنند. در این شرایط بعید نیست که مسکو و واشنگتن در اجرای تصمیمی مشترک علیه ایران همراهی جدی و بلند مدتی داشته باشند.

این سوال مطرح است که آیا مسکو نهایتاً این همکاری جدی با آمریکا و غرب را انتخاب خواهد کرد یا ارزش بازی با غرب بر سر ایران بیش از رسیدن به نقطه همکاری است؟ بی تردید پاسخ این سوال در نوع برخورد ایران نهفته است؛ این که ایران چه واکنش هایی نسبت به سخت گیری ها و حتی به تعبیری دیگر بدقولی های مسکو دارد، چه پاسخی به

پیشنهاد آژانس و کشورهای عضو گروه 5+1 خواهد داد و نهایتاً حاصل ارزیابی هایش در مورد تعامل با آمریکا چه خواهد بود.

پایان پیام.